

## Slovenská ekologická spoločnosť pri SAV

Životné prostredie č. 4/91 prinieslo informáciu o zakladaní novej vedeckej spoločnosti, ktorej cieľom je rozvoj ekológie ako vedy na Slovensku. Odvtedy prípravné práce pokročili natoľko, že 9. decembra 1992 vznikla Slovenská ekologická spoločnosť (SEKOS) i oficiálne. V zmysle svojich stanov je dobrovoľným výberovým združením - spolkom vedeckých a odborných pracovníkov vo vednom odbore ekológia. Jej cieľom je najmä:

- podporovať rozvoj ekológie ako vedy na Slovensku,
- vytvárať predpoklady na optimálny rozvoj ekológie ako vedy a na jej využívanie v starostlivosti o prírodné prostredie človeka,
- pomáhať svojim členom v ich odbornej činnosti a prispievať k zvyšovaniu odbornej úrovne, so zvláštnym zreteľom na mladých pracovníkov,
- venovať pozornosť obsahu a výučbe ekológie na všetkých stupňoch škôl,
- dbať na uplatňovanie ekologických princípov pri zabezpečovaní životného prostredia človeka a iných organizmov,
- poskytovať a sprostredkovať poradenské a konzultačné služby.

\* \* \*

Záujemcovia o členstvo v Spoločnosti sa môžu prihlásiť na adrese: SEKOS, Štefánikova 3, P.O. Box 254, 814 99 Bratislava. Spoločnosť uvíta podporu od sponzorov vo forme finančného príspevku, ktorý môžu poukázať na účet v Slovenskej štátnej sporiteľni 0900 č. 617 342-019, var. symbol 01192.

\* \* \*

*Rok 1992 bol pre Slovenskú ekologickú spoločnosť prvým rokom skutočnej verejnej činnosti. Zorganizovala prednášku zahraničného hosťa, spoluorganizovala celoštátne semináre, resp. konferencie, prijali ju za člena Európskej ekologickej federácie. Na 1. valnom zhromaždení SEKOS vo Zvolene si jej členovia zvolili hlavný výbor a prijali stanov.*

● **Prednáška „Meranie diverzity a koncentrácie“** dr. Ronalda Rousseaua z Belgicka sa konala 14. mája 1992. Autor sa zameriaval na hodnotenie spôsobov vyjadrenia rôznorodosti a stupňa koncentrácie pri ich aplikácii v ekológii. Prednáška odznela v angličtine bez prekladu.

● **II. seminár populačnej biológie rastlín** sa uskutočnil 29. septembra 1992 v Bratislave. Zorganizovala ho pracovná skupina populačnej biológie rastlín Slovenskej botanickej spoločnosti pri SAV a sekcia ekológie populácií a autekológie SEKOS. Viac ako 30 účastníkov z ČSFR a Rakúska si vypočulo 9 prednášok a 5 referátov vedúcich projektov. V záveroch, ktoré účastníci prijali, sa okrem iného uvádza, že populačná biológia rastlín sa stala moderným a aktuálnym prístupom k štúdiu rastlinných druhov a vegetácie a akceptovali ju aj v germanofónnych krajinách, kde má dlhú tradíciu klasická fytoecológia. Táto problematika sa rieši vo viacerých samostatných projektoch alebo ako súčasť iných projektov. Populačná biológia rastlín sa začala prednášať na vysokých školách ako súčasť ekológie alebo geobotaniky, príp. ako samostatný predmet. Treba sa postarať o to, aby ju prednášali špecialisti, a to už v nižších ročníkoch, najneskôr v 3. roku štúdia. Výchova odborníkov v oblasti populačnej biológie rastlín sa začína v rámci nového študijného smeru ekológia na PríF UK v Bratislave. S takouto výchovou by sa malo začať aj na iných fakultách a univerzitách prírodovedného zamerania na Slovensku. Prístupy populačnej biológie rastlín sa dosiaľ nedostatočne aplikujú v praktickej ochrane živej prírody a pri monitorovaní bioty Slovenskej republiky, hoci aplikovaná PBR je základom teórie konzervačnej biológie, resp. biosozológie. Malo by sa to prejavovať aj pri výchove odborníkov v ochrane prírody a životného prostredia (environmentalistov). Účastníci odporučili zorganizovať ďalší viacdňový seminár populačnej biológie rastlín r. 1994, resp. 1995. Abstrakty všetkých príspevkov vydal Botanický ústav SAV v Bratislave a možno ich získať na adrese Dúbravská cesta 14, 842 23 Bratislava.

● Vedeckú konferenciu „**Ekologický a ekofyziologický výskum v lesných ekosystémoch**“, ktorá prebiehala 5.-7. októbra 1992 v Chránenej krajinnnej oblasti - biosférickej rezervácii Poľana, usporiadal Odbor ekológie a ekofyziológie lesných drevín Lesníckeho výskumného ústavu vo Zvolene v spolupráci s Fakultou ekológie TU Zvolen, Slovenskou ekologickou spoločnosťou pri SAV v Bratislave a ZSVTS-Slovenskou lesníckou spoločnosťou vo Zvolene. Na konferencii sa zúčastnilo okolo 60 pracovníkov z výskumných ústavov lesníckeho zamerania, vysokých škôl, ústavov SAV a ČSAV z celej ČSFR. Jej cieľom bolo vzájomne sa informovať a nadviazať osobné kontakty pri ekologickom a ekofyziologickom výskume lesných ekosystémov. Prednášková časť konferencie bola dost rôznorodá, rozdelená do štyroch blokov: všeobecná časť, výskumné práce v BR Poľana, problematika smrečín a špecifická problematika. Organizátori oboznámili účastníkov podujatia s činnosťou v rámci vedeckovýskumného programu „Racionálne obhospodarovanie a využívanie biosférickej rezervácie Poľana z krajinnno-ekologických a lesnícko-ekologických aspektov“ a s trvalými výskumnými plochami (TVP), resp. výskumno-demonštračnými objektmi (VDO). V závere seminára zástupca SEKOS zhodnotil výsledky konferencie a načrtnol úlohy na najbližšie obdobie. Väčšiu pozornosť bude treba venovať metodickým problémom, vo väčšej miere využívať súčasné poznatky ekologickej teórie (ekosystémy, populačná ekológia, ekofyziológia) a vysporiadať sa s problémom škálovania priestoru a času. Bude treba vypracovať prehľad súčasného stavu poznania lesných ekosystémov na Slovensku, bibliografiu prác k tematickým okruhom, zostaviť prehľad (súpis) trvalých výskumných plôch, resp. stacionárov (poľných staníc). Niektoré z týchto úloh pripravuje SEKOS. Väčšina referátov je v plnom znení publikovaná v zborníku, ktorý možno získať na OEELD Lesníckeho výskumného ústavu vo Zvolene. Tu je k dispozícii aj 8 stránkový exkurzný sprievodca s množstvom faktických a číselných informácií o TVP a VDO.

● **Valné zhromaždenie Slovenskej ekologickej spoločnosti** sa uskutočnilo

9. decembra 1992 na pôde Fakulty ekológie Technickej univerzity vo Zvolene. Ním vyvrcholilo 25-ročné úsilie slovenských ekológov o vytvorenie samostatnej vedeckej spoločnosti. Na rokovaní VZ sa zúčastnilo 42 členov (z doterajších 80). Odborná časť programu bola venovaná súčasnému stavu ekológie na Slovensku a stavu ekologickej výchovy na slovenských vysokých školách. Účastníci sa zaoberali aj návrhom na založenie Ekologickej komory Slovenskej republiky, ktorá by mala plniť podobnú funkciu ako ostatné stavovské komory. Schválili činnosť prípravného výboru od jeho prvého zasadnutia vo februári 1991, Stanovy a zvolili hlavný výbor a funkcionárov SEKOS. Predsedom sa stal doc. RNDr. Milan Ružička DrSc., riaditeľ Ústavu krajinnej ekológie SAV v Bratislave. Za čestných členov zvolili doc. RNDr. Antona Jurka, DrSc. a doc. RNDr. Jána Guličku, CSc.

V r. 1993 pripravuje SEKOS (samostatne alebo v spolupráci s ďalšími inštitúciami) štyri vedecké konferencie: Monitoring bioty na území Slovenskej republiky, Stav a rozvoj ekológie na Slovensku, Ochrana biodiverzity na Slovensku a Mapovanie biotopov na Slovensku.

\* \* \*

Slovenskí ekológovia si uvedomujú nezastupiteľnú úlohu ekologickej vedy pri rozumnom využívaní (managemente) zdrojov Zeme a trvalom udržaní tých systémov, ktoré podporujú život.

Mnohé problémy, ktorým ľudská spoločnosť v súčasnosti vzdoruje, sú vo svojej podstate fundamentálne ekologicke. Práve preto je ekologicke poznanie a chápanie nevyhnutné na to, aby sa mohli odhaliť a monitorovať zmeny, aby sa mohli hodnotiť dôsledky širokého rozsahu ľudských činností a aby sa mohlo plánovať obhospodarovanie (management) podporných prírodných ekologicke systémov, ako aj systémov, v ktorých dominuje človek. Preto ekológovia nechcú stáť bokom. Naopak, chcú sa aktívne zúčastňovať ekologickeho výskumu na území Slovenska, formovania vzťahu človeka k životnému prostrediu, ako aj formovania environmentálnej politiky štátu.

Pavol Eliáš

## SEKOS členom Európskej ekologickej federácie

Zo Stanov Slovenskej ekologickej spoločnosti (SEKOS) vyplýva, že chce spolupracovať s inými vedeckými spoločnosťami doma i v zahraničí. Na zasadnutí Rady Európskej ekologickej federácie dňa 6. septembra 1992 v Marseille prijali SEKOS za riadneho člena federácie. V novej, oficiálne ustanovenej Rade EEF, má aj SEKOS svojho zástupcu ako riadneho člena Rady a súčasne aj člena výkonného výboru. Za nového predsedu EEF zvolili na tomto zhromaždení prof. dr. R. Bornkamma z Berlína, predsedu Gesellschaft für Ökologie.

Európska ekologicke federácia združuje národné vedecké ekologicke spoločnosti Európy, ktoré prejavili záujem o spoluprácu v rámci európskeho regiónu. Jej členmi sú Veľká Británia, Švédsko, Dánsko, Fínsko, Nórsko, Írsko, Nemecko, Rakúsko, Švajčiarsko, Luxembursko, Francúzsko, Poľsko, Slovensko, Holandsko, Turecko, Maďarsko, Portugalsko, Grécko a Taliansko. Počas ekologickeho kongresu v Marseille o členstvo prejavili záujem Rumunsko, Litva a Španielsko. Cieľom federácie je rozvoj a podpora ekologicke ako vedy v Európe. Udržiavanie kontaktov a výmena informácií bude podľa prvého predsedu Rady EEF, prof. dr. R. J. Berryho z Anglicka najdôležitejšou funkciou federácie.

V úlohách na najbližšie tri roky (1993-1995) je na prvom mieste vybudovanie postgraduálneho programu, ktorý by obsahoval kurzy a študijné pobyty, podobné ako NORDECOL v severných krajinách. Federácia chce vydávať spravodaj, ale kým sa tak stane, národné spoločnosti by mali vo svojich periodikách zaviesť rubriku EEF, kde by prinášali informácie o činnosti EEF a národných vedeckých spoločnostiach. Časopis EKOLÓGIA (Bratislava) už od r. 1991 informuje o práci a aktivitách EEF. Návrh SEKOS, aby práve tento časopis fungoval ako newsletter EEF, na zasadnutí Rady EEF vypočuli s pozornosťou. Predpokladá sa vytvorenie skupín špecialistov na vybrané témy a organizovanie špeciálnych workshopov. Túto aktivitu však obmedzujú súčasné finančné možnosti federácie. Predpokladá sa aktívna účasť EEF na svetovom ekologicke kongrese r. 1994 v Manchestri, kde navrhla dve sympóziá: „Restoration ecology in Europe“ a „The management of island ecology“. Pomaly sa činnosť federácie rozbieha. Jej aktivita však závisí od aktivity jej jednotlivých členov - národných vedeckých spoločností. Najbližší, t.j. 7. európsky ekologicke kongres r. 1995 bude organizovať Maďarská akadémia vied. Očakáva sa aktívna účasť SEKOS, napríklad ekologicke exkurzia na územie Slovenska.

Pavol Eliáš

„Priemyselné štáty majú pri zabezpečovaní ochrany životného prostredia a presadzovaní trvale udržateľného rozvoja prvoradú zodpovednosť a povinnosť narábať s prírodnými zdrojmi šetrnejšie ako v minulosti. Treba lepšie využívať existujúce a vyvinúť nové, prírode blízke technológie. Nemecko chce poskytnúť know-how ako pomoc rozvojovým krajinám. Urobí všetko, čo bude v jeho silách, aby sa rokovania okolo GATT skončili úspešne. Treba podniknúť ďalšie kroky na obmedzenie plynov spôsobujúcich skleníkový efekt. Nemecko bolo prvou priemyselnou krajinou, ktorá sa zaviazala znížiť emisie CO<sub>2</sub> do r. 2005 o 25-30 %. Bol to signál pre spoločný postup všetkých krajín.“

Helmut Kohl, nemecký kancelár